

Kalmar kommun
kommun@kalmar.se

2022-12-16
Dnr 2022:7602

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Falkenbergsskolan i Kalmar kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Falkenbergsskolan avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. Inom varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Falkenbergsskolan i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorns uppföljning och analys av hur läroplanens jämställdhetsuppdrag omsätts i undervisningen behöver utvecklas så att ändamålsenliga åtgärder kan vidtas.

Undervisning

Undervisningen främjar i hög utsträckning elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden.

Trygghet och studiero

Skolan arbetar i hög utsträckning för att eleverna ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i hög utsträckning.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 16 juni 2023 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån det identifierade utvecklingsområdet.

Redovisningen skickas via e-post till skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 330, 583 01 Linköping. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen, dnr 2022:7602, i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömning

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömning för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-6 §§ skollagen

Lgr 22, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Skolinspektionens sammanfattande motivering är att rektorn följer upp och analyserar skolans resultat samt undervisningens genomförande och förutsättningar. Rektorn fattar, utifrån analysen, beslut om utvecklingsåtgärder och hur resurser ska fördelas.

Rektorn skapar också förutsättningar för lärarna att samverka och försäkras sig om att det sker ett lärande i kollegiet som ger avtryck i undervisningen, men rektorns ledning och styrning av arbetet med läroplanens jämställdhetsuppdrag kan ytterligare stärkas.

Uppföljning och analys

Rektorn följer systematiskt och kontinuerligt upp skolans resultat. I arbetet använder rektorn en mängd källor som tillsammans ger en bred bild av verksamheten och de förutsättningar och behov som finns. Rektorn berättar att det underlag som huvudmannen förser skolan med i form av enkätresultat och kunskapsresultat utgör en del i arbetet med att skaffa en nulägesbild men att de på skolan också genomför egna uppföljningar i form av elevenkäter och riktade uppföljningar kring exempelvis värdegrundsfrågor. I det underlag skolan använder i sin analys ingår bland annat betyg och omdömen i olika ämnen för olika årskurser och elevgrupper. Resultaten redovisas också för flera läsår i följd. Det ingår även uppgifter om elevers behov av särskilt stöd, språkliga förutsättningar samt socioekonomiska aspekter. Rektorn har organiserat arbetet med uppföljning och analys av verksamheten så att det pågår löpande och inte bara vid termins- eller läsårsslut. Genom en mängd olika forum tar rektorn också del av såväl lärares, elevers och övrig personals uppfattningar om verksamheten.

Rektorn följer upp undervisningens genomförande och förutsättningar. Uppföljningen görs bland annat genom besök i undervisningen. Av intervjuer framgår att det är de två biträdande rektorerna som främst genomför besök i undervisningen men även rektorn gör detta. Intervjuerna ger en samstämmig bild av att skolledningen besöker undervisningen regelbundet och inför medarbetarsamtal gör skolledningen verksamhetsbesök hos alla lärare. Undervisningens genomförande följs också upp genom olika möten där rektorn, biträdande rektorer eller arbetslagsledare deltar. Informationen från olika möten når rektorn genom minnesanteckningar från mötena eller genom att rektorn träffar representanter från de olika mötena så som arbetslagsledarna och de biträdande rektorerna. Skolledningen har också tillgång till lärarnas planering i skolans lärplattform och följer därigenom upp undervisningens planering och innehåll.

Rektorn följer även upp hur värdegrundsuppdraget integreras i undervisningen. Av intervjuer och dokumentation framgår att uppföljningen främst sker genom elevenkäter där elever bland annat får svara på frågor om bemötande och delaktighet men också genom besök i verksamheten, elevråd samt medarbetarsamtal. Det finns ett gemensamt arbets- och förhållningssätt på skolan som bland annat förmedlas genom skolans plan mot kränkande behandling. I den finns exempelvis tydliga instruktioner att lärarna kontinuerligt ska uppmärksamma frågor som rör diskrimineringsgrunderna. Vidare framgår av intervjuer att de lärare i högstadiet som är mentorer har ett särskilt uppdrag att arbeta med värdegrundsfrågor under mentorstiden. Skolans kurator bistår

lärarna med material men deltar också själv i undervisningen kring värdegrundsfrågor. Kuratorn leder också en grupp med personal och elever på skolan som arbetar med frågor som rör normkritik.

Det insamlade underlaget analyseras och utifrån analysen fattas beslut om utvecklingsinsatser och hur resurser ska fördelas. Av inskickat material och intervjuer framgår att verksamhetens resultat analyseras genom huvudmannens systematiska kvalitetsarbete. Parallellt med detta analyseras också verksamheten löpande på skolan. I arbetet på skolan involveras både lärare, elever och övrig personal. Lärarna beskriver vid intervjuer att det främst är genom de kommundemensamma och lokala ämnesnätverken som de deltar i att analysera kunskapsresultat. Det framgår också av intervjuer att lärarna inte fullt ut känner till hur analysen av kunskapsresultat görs på skolan och inte heller känner sig delaktiga i arbetet. Av granskningen framgår dock att personalen är delaktig i att diskutera undervisningens genomförande och förutsättningar och att rektorn styr detta arbete med frågor och direktiv som grundas i analysen av resultaten. Ett tydligt exempel på detta är att det av uppföljningen framkommit att elever generellt får lägre betyg i de praktisk-estetiska ämnena. Diskussioner kring detta har resulterat i schemaändringar som syftar till att ge lärarna bättre förutsättningar för arbetet med betyg och bedömning. Vidare framgår av granskningen att det i analysarbetet har uppmärksammats en negativ utveckling i ämnet engelska för en årskurs. Utifrån detta har strukturerade möten hållits med lärarna i syfte att hitta sätt att öka elevernas måluppfyllelse. Ett ytterligare exempel som visar på hur uppföljning och analys leder till direkta insatser i undervisningen rör elevers inflytande. Enligt rektorn har skolan genom elevenkäter uppmärksammat att eleverna inte känner att de har tillräckligt mycket inflytande i undervisningen och skolan arbetar nu för att förbättra detta. Vid Skolinspektionens observationer syns detta genom att lärare på olika sätt gör eleverna delaktiga och även påtalar för eleverna när de är det. Utöver dessa exempel visar granskningen en mängd andra insatser som görs på skolan som har sin grund i uppföljningen och analysen av verksamheten. Det framgår också exempel på hur resurser fördelas och omfördelas utifrån behov som uppkommer i verksamheten. Intervjuerna ger bland annat en samstämmig bild av hur en situation i en klass hanterats av skolledningen utifrån bland annat en utmanande situation gällande studieron. I det fallet har personalresurser omfördelats och organisatoriska åtgärder vidtagits.

Ledning och organisation

Rektorn organiserar verksamheten på ett sätt som skapar goda förutsättningar för lärare och annan personal att samverka. Genom schemalagda konferenstider varje vecka får olika grupper tid till möte och samverkan. Bland annat sker sådana möten i arbetslag, ämnesgrupper, mellan mentorer och mellan lärare och elevhälsan. Lärarna

beskriver den avsatta tiden för samverkan som värdefull samtidigt som flera av de intervjuade lärarna anser den vara otillräcklig. Lärarna ger dock exempel på att de genom de förutsättningar som ges kan samverka med ämneskollegor och till exempel ta fram gemensamma planeringar för undervisningen. Vidare ges möjlighet till samverkan vid studiedagar och i de kommungemensamma ämnesgrupperna. Som beskrivits tidigare sker också samverkan vid de regelbundna uppföljningar som görs, exempelvis mitterminskonferenser och elevhälsomöten. Rektorn skapar också förutsättningar för olika professioner att mötas bland annat genom att specialpedagogen regelbundet deltar vid arbetslagsmöten samt att studie- och yrkesvägledaren också görs delaktig i olika sammanhang. Lärarna beskriver också i intervjuer att organisationen ger goda förutsättningar för dem att samarbeta med studiehandledare.

Rektorn leder det pedagogiska arbetet genom tydliga gemensamma arbets- och förhållningssätt. Rektorns ledning sker till exempel genom dokumenterade rutiner och manualer som kommuniceras till personalen både vid nyanställning, men också återkommande under läsåret. Det handlar till exempel om rutiner för anmälningar om kränkande behandling, gemensamma lektionsstrukturer, ordningsregler samt instruktioner för mentorsuppdraget. Det framgår tydligt av granskningen att arbetet utgår från skolans kunskaps- och värdegrundsuppdrag, bland annat finns som tidigare nämnts en grupp med personal och elever som arbetar med frågor kring normer. Det görs också riktade insatser utifrån kunskapsuppdraget, till exempel en satsning för att stimulera elever som kommit långt i ämnet matematik. Rektorn leder och styr arbetet genom att besluta om de olika insatserna och grupperna men också genom att ta fram dagordningar som säkerställer att arbetet utgår ifrån uppsatta mål.

Rektorn följer upp beslutade insatser samt hur gemensamma rutiner och arbetssätt tillämpas och ger effekt i undervisningen. I de dokument Skolinspektionen tagit del av finns dokumenterade mål med beslutade insatser och beskrivningar om ansvar och tid för uppföljning. Det framgår också av intervjuer att rektorn följer upp vilken effekt på undervisningen olika insatser och gemensamma förhållningssätt får genom samtal med berörd personal. Rektorn ger ett exempel på hur det framkommit behov av att tydliggöra för elever vad som krävs för olika betyg samt uppmuntra elever att höja ambitionerna gällande vilket betyg de siktar på. Rektorn beskriver att förbättrade resultat för pojkar under vårterminen 2022 kan vara ett resultat av de insatser som gjorts kring detta.

Skolans organisation och de utvecklingsinsatser som genomförts ger lärarna goda förutsättningar att lära av varandra och utveckla undervisningen. Rektorn ger vid intervjun exempel på lärare som ges förutsättningar att läsa in behörighet samt att fortbildningsinsatser planeras och anpassas utifrån rådande behov. Lärarna framhåller de

kommungemensamma nätverken som viktiga forum för att lära av varandra men även samverkan med de närmaste kollegorna på skolan framhålls som en viktig förutsättning.

Det finns rutiner och strukturer för hur nyanställda och obehöriga lärare ska få det stöd och den handledning de behöver. Nyanställd personal får bland annat en erfaren kollega som handledare och de biträdande rektorerna träffar de nyanställda en gång i veckan för avstämning. Vid intervjuer berättar lärare, som nyligen börjat på skolan, att de under den första arbetsdagen på skolan fick del av dokumenterade rutiner samt den handbok för medarbetare som finns på skolan. Utöver att de nyanställda och obehöriga lärarna får tillgång till skolans lokala pedagogiska forum får de också stöd vid betygsättning genom ordnade forum för detta. Rektorn beskriver också de kommungemensamma ämnesnätverken som ett viktigt stöd för obehöriga och nyanställda lärare.

Jämställdhetsarbete

Det bedrivs ett aktivt jämställdhetsarbete på skolan men rektorns ledning och styrning av detta arbete behöver stärkas. Genom skolans kvalitetsarbete sker en regelbunden uppföljning av skillnader i resultat mellan flickor och pojkar. I skolans verksamhetsplan för 2022 redovisas till exempel nyckeltal i form av skillnader i betyg mellan flickor och pojkar i årskurs 6 och 9. Skillnaderna har minskat i jämförelse med tidigare mättillfälle, men inte fullt så mycket i årskurs 6 som i årskurs 9. Skolan följer också upp i vilken utsträckning eleverna upplever att lärare ger flickor och pojkar samma förutsättningar. Detta görs genom de enkäter som skolan och huvudmannen genomför. Lärarna beskriver att de arbetar med jämställdhetsuppdraget i undervisningen och att de är delaktiga i diskussioner om resultaten av de uppföljningar som görs. Någon systematisk uppföljning eller analys av jämställdhetsuppdragets omsättning i undervisningen görs dock inte.

När det gäller insatser kopplat till jämställdhet framgår det av informationsinhämtningen att kuratorn tagit fram material för lärarna att arbeta med i undervisningen och det finns tydliga riktlinjer för lärarna om bemötande. Lärarna beskriver att det görs insatser utifrån resultaten av uppföljningarna. Det sker till exempel samarbete med gymnasieskolan för att motverka könsstereotypa val av gymnasieprogram. Rektorn nämner också att det finns gratis mensskydd på skolan samt att toaletter är könsneutrala. Det finns en HBTQI-grupp på skolan som beskrivs som central i skolans jämställdhetsarbete. Samma grupp omnämns även som en jämställdhetsinsats i verksamhetsplanen och kuratorn har ett särskilt uppdrag kopplat till detta. I intervjun med elevhälsan framgår att fokus för gruppen är normkritik. Detta arbete följs upp genom

att kuratorn och rektorn har ett nära samarbete. I skolans plan mot kränkande behandling beskrivs främjande aktiviteter för lärarna att använda utifrån diskrimineringsgrunderna, däribland kön. Där nämns bland annat att fördela talutrymmet rättvist i klassrummet samt att till exempel i de samhällsorienterande ämnena och i ämnet bild arbeta aktivt med könsnormer. Insatser i syfte att stärka lärarnas förutsättningar att integrera jämställdhetsuppdraget i undervisningen framkommer dock inte i granskningen.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorns uppföljning och analys av hur läroplanens jämställdhetsuppdrag omsätts i undervisningen behöver utvecklas så att ändamålsenliga åtgärder kan vidtas.

Skolinspektionen bedömer att rektorn kan stärka sin ledning och styrning av skolans jämställdhetsarbete inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet. I dagsläget sker en uppföljning och analys av skillnader i resultat mellan flickor och pojkar och insatser genomförs utifrån analysen. Skolans kurator genomför insatser och har också uppdraget att utveckla jämställdhetsarbetet på skolan, men arbetet beskrivs i hög grad som en del av det övergripande värdegrundsarbetet. Rektorns uppföljning och analys av hur lärarna arbetar med läroplanens jämställdhetsuppdrag i sin undervisning är begränsad.

Av Lgr 22, avsnitt 2.1, framgår bland annat att läraren ska synliggöra och med eleverna diskutera hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter samt hur könsmönster kan begränsa egna livsval och livsvillkor. Vidare framgår i avsnitt 2.8 att rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att utbildningen och undervisningen präglas av ett jämställdhetsperspektiv och organiseras så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.

Rektorn kan behöva ytterligare kartläggningar och analyser av den egna verksamheten för att få syn på utvecklingsområden och styrkor. Delar som kan vara av vikt att säkerställa ur ett ledningsperspektiv är bland annat att personalen har de förutsättningar som behövs för att kunna delta aktivt i jämställdhetsarbetet. Det kan handla om att ha kunskap om normer ur flera olika perspektiv samt kunskap och stöd för att granska

den egna undervisningen ur ett jämställdhetsperspektiv. Det finns goda förutsättningar för att utveckla detta arbete utifrån de insatser som redan görs, bland annat genom skolans kurator.

Jämställdhet är nära kopplat till andra värdegrundsfrågor. Ett normkritiskt perspektiv är centralt både i arbetet med jämställdhet och med andra diskrimineringsgrunder. Rådande könsnormer är nära kopplade till sexuell läggning. Dessutom kan en binär syn på kön vara problematisk då den osynliggör icke-binära elevgrupper. Därför finns det goda grunder för att i jämställdhetsarbetet också göra dessa kopplingar, till exempel frågor som rör HBTQIA+. Dock finns det en risk att könsrelaterad ojämlikhet osynliggörs när jämställdhet enbart ingår indirekt i det övriga värdegrunds- eller likabehandlingsarbetet. Genom ett mer utvecklat kvalitetsarbete inom området kan rektorn tydligare leda och styra skolans arbete med att säkerställa att alla elever, oavsett könstillhörighet, får samma möjligheter att lyckas i skolan.

Skolinspektionen rekommenderar rektorn att inom ramen för skolans systematiska kvalitetsarbete samla in ett bredare underlag hur läroplanens jämställdhetsuppdrag omsätts i undervisningen och utifrån denna vidta de åtgärder som behövs.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 2 och 5 §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen

Lgr 22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Rättigheter och skyldigheter, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 5 Kursplaner

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i hög utsträckning elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden.

Skolinspektionens sammanfattande motivering är att undervisningen är målfokuserad, strukturerad och varierad. Den innehåller ett aktivt lärarstöd samt inslag som stärker, motiverar och utmanar eleverna utifrån deras individuella behov och förutsättningar. Lärarna ger eleverna möjlighet att utveckla strategier för lärande samt reflektera över sitt eget lärande. Lärarna använder också olika metoder för att ge eleverna möjlighet att påverka undervisningen. Utifrån resultaten i elevenkäter har skolan dock konstaterat ett utvecklingsområde kring detta och arbetar för att öka elevernas möjligheter att påverka undervisningen.

Målfokus, variation, struktur och aktivt lärarstöd

Undervisningen är välstrukturerad och det finns ett gemensamt förhållningssätt när

det gäller att skapa struktur och tydlighet för eleverna. I intervjuer samt inhämtad dokumentation framgår att det finns en mall för hur varje lektion ska inledas och avslutas. Lärarna ska tydligt synliggöra målet med lektionen samt lektionens innehåll. Vidare ska lektionen avslutas på ett sätt som sammanfattar vad eleverna lärt sig utifrån det uppsatta lektionsmålet. Av observationer framgår att de gemensamma rutinerna också används av lärarna i undervisningen bland annat genom att lektionsplaneringar finns uppskrivna på tavlan, att lärarna inleder lektionerna med att gå igenom planeringen och att målen för lektionerna framgår. Lektionerna avslutas också med att eleverna får diskutera vad de har gjort och vad de har lärt sig på lektionen samt med att läraren återkopplar till det uppsatta lektionsmålet.

Undervisningen präglas av variation, både vad gäller arbetsformer och innehåll. Eleverna berättar i intervjuer att de får arbeta med olika typer av uppgifter och på olika sätt under lektionerna. I lärarintervjuerna framgår det att lärarna planerar undervisningen så att aktiviteter av olika slag blandas. Den bild av variation som ges i intervjuerna stärks av de observationer som genomförts. Exempel på olika arbetsformer och uppgifter som framkommer i observationerna är genomgång, enskilt arbete, arbete i par eller mindre grupper. Praktiskt arbete varvas med att eleverna får läsa, skriva och samtala. De får också se på filmklipp, spela spel, sjunga och göra olika typer av rörelseaktiviteter.

Lärarna försäkrar sig om att eleverna förstår vad de ska göra och att de kommer igång med arbetet. Observationerna visar många exempel på hur lärarna ger eleverna stöd och hjälp i arbetet genom att förklara, ställa frågor och föra en dialog med eleverna. Bilden av det aktiva lärarstödet förstärks i intervjuer där elever berättar att de får hjälp om något är svårt och att läraren kan avbryta elevernas arbete för en extra genomgång med hela klassen om det är något som många undrar över.

Motivation, förväntningar och anpassningar

Lärarna uppmuntrar och motiverar eleverna genom ett positivt bemötande. I intervjuer med elever framkommer att lärarna brukar tala om för dem när de har gjort något bra, men också berätta om det är något eleverna behöver förbättra. De observationer som genomförts ger också en bild av att lärarna har höga förväntningar på eleverna och att lärarna uppmuntrar eleverna och berömmar dem för deras prestationer. Observationer visar också exempel på ett aktivt arbete från lärarnas sida med att stärka elevers självförtroende. Genom att prata om att det är okej att misslyckas försöker till exempel läraren i idrott och hälsa stärka elevernas självförtroende.

Granskningen visar att undervisningen på flera sätt anpassas till aktuell elevgrupp och till elevernas enskilda behov. Eleverna ges till exempel utmaningar på olika nivåer i diskussioner och samarbete genom de kooperativa arbetssätt som lärarna använder samt

genom nivåindelade grupper. Eleverna berättar också att de utmanas genom att lärarna kan ställa högre krav på de elever som har kommit längre i sin kunskapsutveckling. Vidare framgår av intervjuer att det finns extrauppgifter att göra för elever som blir färdiga snabbt. Som exempel nämner eleverna tankenötter i matematiken, läsning i svenskan, samt arbete med läxor eller repetitionsuppgifter. I intervjuer med lärarna framkommer också att det finns digitala läromedel som anpassas till elevens kunskapsnivå. Både lärare och elever berättar att elever som har kommit långt i sin kunskapsutveckling kan få uppgifter avsedda för högre årskurser. Som exempel nämns att det finns elever som arbetar med material för högre årskurser i både ämnena matematik och engelska. Lärarna berättar också att skolan har köpt in licenser för olika läromedel avsedda för gymnasiet som enskilda elever kan använda. Lärarna använder också skolans digitala lärplattform för att skapa individuella anpassningar för elever.

Skolinspektionens elevenkät från vårterminen 2022 visar att eleverna på Falkenbergs-skolan i ganska liten utsträckning upplever stimulans och utmaning i skolarbetet. Bland annat anser mer än hälften av eleverna i årskurs 5 att lärarna sällan eller endast ibland får dem att bli intresserade av skolarbetet. Skolinspektionen vill framhålla vikten av att skolan fortsätter arbetet med att följa upp dessa resultat och vidta åtgärder för att undervisningen ska vara utmanande och stimulerande för eleverna. Granskningen visar dock att undervisningen som helhet bedrivs på ett sådant sätt att eleverna får möjlighet att arbeta, utvecklas och utmanas utifrån sina enskilda behov och förutsättningar.

Elevers delaktighet i undervisningen och i sitt eget lärande

I undervisningen förekommer uppgifter där eleverna får möjlighet att reflektera kring olika frågor samt över sitt eget lärande. Av intervjuer med elever samt av observationer framgår att eleverna får möjlighet att besvara frågor utan ett på förhand givet svar. I intervjuer med lärare och elever framgår att lektionerna ofta avslutas med att eleverna får fundera över vad de gjort och vad de lärt sig. Det kan ske genom diskussion eller genom övningar som på olika sätt synliggör vad de har lärt sig. Lärarna berättar att de inför ett nytt arbetsområde kan låta eleverna uttrycka vad de redan vet och vad de önskar lära sig. När arbetsområdet sedan är avslutat får eleverna fundera på vilken ny kunskap de utvecklat. Även utvecklingssamtalen används till reflektion om elevernas lärande, bland annat används en kunskapsstege där eleverna får värdera hur det går i olika ämnen. Denna skattning gör eleverna inför utvecklingssamtalet och använder sedan under samtalet för att reflektera över sin egen utveckling. Utvecklingssamtalen dokumenteras och används för att kunna följa elevernas utveckling över tid eller för att bedöma om eleverna behöver extra stöd i något ämne.

Av intervjuer med lärare framgår också att lärarna arbetar för att eleverna ska utveckla egna strategier för sitt lärande, bland annat genom att lärarna samtalar med

eleverna om att det finns olika sätt att lära. Som exempel nämner lärarna att de arbetar med lässtrategier, hur eleverna kan ta sig an en text före, under och efter själva läsningen. I ämnet engelska får eleverna träna på att använda olika strategier vid hörförståelse och inför prov kan eleverna få arbeta med bild- eller tankekartor, skriva sammanfattningar med egna ord eller använda någon annan strategi som passar dem bra. Av intervjuer med lärare och elever på högstadiet framgår också att lärarna samtalar med eleverna om betygskriterierna, vilka kunskaper som krävs för olika nivåer, och att det sedan är upp till eleverna själva att fråga lärarna vad som till exempel behöver förbättras för att nå ett högre betyg. Detta är, enligt lärarna, ett sätt för lärarna att låta eleverna ta ansvar för sitt eget lärande.

När det gäller elevernas möjligheter att påverka undervisningen används olika metoder. I intervjuer med lärare framgår bland annat att lärarna gör eleverna delaktiga i planering och utvärdering genom att till exempel berätta vilka mål som ska uppnås med ett visst arbetsområde, men att eleverna får välja hur de ska arbeta för att nå målet. Lärarna berättar att de har ett antal metoder som eleverna kan välja mellan, och att de försöker variera dessa så att alla elever någon gång får arbeta på det sätt som passar dem bäst. Vidare berättar lärarna att eleverna kan få skriva egna instuderingsfrågor som sedan lärarna använder vid provtillfällen. Det blir på så sätt en möjlighet för eleverna att påverka det de ska lära sig. I elevintervjuer framgår att eleverna kan få välja mellan olika uppgifter och rösta om olika lektionsupplägg. Som exempel nämner eleverna ämnet hem- och konsumentkunskap, där de har fått skriva ner på lappar vad de vill göra, och där läraren sedan har tagit hänsyn till det i sin planering. Ett annat exempel hämtar eleverna från ämnet idrott och hälsa, där de berättar att de själva har fått planera och genomföra lektioner. Vidare berättar eleverna att de kan få välja mellan olika presentationsformer, om de till exempel vill redovisa en uppgift muntligt eller skriftligt.

Det finns dock elever som i intervjuer berättar att de sällan får möjlighet att berätta vad de tycker om lektionerna eller vad de skulle vilja göra på lektionerna. Det händer att de får ha önskemål om lektionsinnehåll, men eleverna säger att lärarna ofta glömmar bort sådant de har lovat att eleverna ska få göra. Eleverna på högstadiet säger att de upplever att de fick vara mer delaktiga när de gick på mellanstadiet, men att inflytandet minskat på högstadiet. Bilden som dessa elever ger i intervjuer framkommer också i Skolinspektionens elevenkät från vårterminen 2022, där svaren indikerar att elevinflytandet på skolan är begränsat, främst bland högstadieelever. På frågan om hur mycket eleverna får vara med och påverka hur de ska arbeta på lektionerna svarar 49 procent av de elever i årskurs 8 som besvarat enkäten "ganska lite" och 27 procent svarar "väldigt lite/inte alls". Utifrån det som framkommit i Skolinspektionens och skolans egen elevenkät gällande elevernas uppfattning om deras begränsade möjligheter

att påverka undervisningen finns ett övergripande mål i verksamhetsplanen att öka elevernas delaktighet och inflytande. Rektorn för diskussioner med lärarna om hur detta ska göras. Bland annat har rektorn besökt arbetslagen och påtalat för lärarna att de behöver göra eleverna uppmärksamma på när de är delaktiga samt att elevernas mentorstid ska genomsyras av elevinflytande. Samtidigt som granskningen visar låga resultat gällande elevernas känsla av delaktighet framkommer att skolan aktivt följer upp och analyserar dessa resultat. Observationer visar också på ett aktivt arbete från lärare i syfte att öka elevernas inflytande och medvetenhet om det samma. Skolinspektionen ser positivt på det påbörjande arbetet och förutsätter att skolan fortsätter arbeta för att öka elevernas delaktighet och möjlighet att påverka undervisningen.

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 2 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr 22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan arbetar i hög utsträckning för att eleverna ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero.

Skolinspektionens sammanfattande motivering är att det i Falkenbergsskolan sker ett samlat arbete för att skapa studiero och en trygg miljö. Personalen kartlägger kontinuerligt elevernas upplevelse av trygghet och studiero och vidtar insatser utifrån resultaten. Eleverna är delaktiga i analysen och i utformandet av förbättringsinsatser.

Studiero och lugn miljö

Det finns ett samlat arbete på skolan för att skapa studiero i undervisningen. Arbetet leds av skolledningen bland annat genom tydliga rutiner och mallar för personalen. Det finns gemensamma arbets- och förhållningssätt av såväl främjande som åtgärdande karaktär. Som exempel på främjande insatser beskriver lärarna och representanter för elevhälsan att de har gemensamma strukturer för undervisningen, både för hur en lektion ska planeras och för hur ett längre arbetsområde ska genomföras. Lärarna berättar också att de har gemensamma rutiner för uppstart och avslut av lektionerna samt hur de ska arbeta med exempelvis bildstöd och klassrumsregler. Vidare har eleverna bestämda platser i klassrummen och det finns en vikariepärm med bland annat information om elevernas platser, gruppindelningar samt namn och bilder på eleverna. Av observationer framgår att det finns olika hjälpmedel i klassrummen för att

främja studiero så som filtskärmar och hörselskydd. Lärarna ger också exempel på individuella lösningar för att främja studiero, till exempel rörelsepauser och trampmaskiner som elever kan ha under bänken under tiden de arbetar. Eleverna ger också exempel på strategier för att skapa studiero, till exempel använder lärarna olika symboler för vilken ljudnivå som är tillåten under olika delar av lektionen. Skolan har även gemensamma ordningsregler. Av intervjuer med lärare framgår att eleverna görs delaktiga i arbetet med ordningsreglerna genom att de bearbetas i de olika klasserna och anpassas utifrån elevernas ålder och mognad.

Eleverna berättar vid intervjuer att det oftast råder studiero under lektionerna men att det varierar mellan olika ämnen och lärare. Eleverna beskriver också att lärarna agerar för att skapa och upprätthålla studieron men att eleverna inte alltid lyssnar. Granskningen visar att lärarna har gemensamma strategier och förhållningssätt för att skapa och upprätthålla studieron i undervisningen. Exempelvis finns det, som beskrivits tidigare, gemensamma rutiner för lektionernas genomförande men också stöd i form av en konsekvenstrappa med åtgärder att ta till vid ordningsstörande beteende. Lärarna berättar också att de pratar med eleverna om deras syn på studiero och vad de kan göra för att bidra till studiero. Frågor om studieron finns även med i skolans elevenkät.

Av granskningen framgår också att skolan vidtar åtgärder i elevgrupper där studieron är lägre. Utifrån ett sådant fall berättar rektorn att de använt skolans samlade resurser för att komma tillrätta med problem. Exempel på insatser som gjorts är omfördelning av resurser, justeringar av undervisningens genomförande och anpassningar i schema.

Arbetet för trygghet

I Falkenbergsskolan pågår ett systematiskt arbete för att skapa trygghet. Arbetet utgår från en kartläggning och analys av nuläget, bland annat genom kommunens enkät och skolans egen trygghetsenkät där elever får svara på frågor om hur de upplever tryggheten. Tryggheten följs även upp i skolsköterskans hälsosamtal med elever i årskurs 4 och 7. Lärare och elever involveras i arbetet med att följa upp och analysera tryggheten. Lärare deltar i arbetet med att analysera resultaten från trygghetsenkäterna och elever har schemalagd så kallad klasstid då de diskuterar situationen i gruppen och på skolan. Lärarna berättar också att de i årskurs 2 infört ett nytt forum på försök som kallas elevhälsomöte. Vid dessa diskuteras läget i elevgruppen och vilka eventuella behov som finns på gruppnivå.

Av inskickat material och intervjuer framgår att det finns ett aktivt arbete för att främja trygghet på skolan. Utifrån en årsplanering genomförs olika temadagar och insatser kring värdegrundsfrågor. Rektorn berättar också att det genomförs aktiviteter för att lärare och elever som inte träffas i undervisningssammanhang ska få träffas och

lära känna varandra. Rektorn leder och styr också det främjande och förebyggande arbetet genom en handbok för medarbetarskap där det finns tydliga rutiner för hur lärarna ska arbeta kring trygghet. Även om det av intervjuer framkommer att det finns skillnader i hur personal tar till sig dessa och agerar, ser rektorn genom sin uppföljning till att det finns ett gemensamt förhållningssätt hos personalen i arbetet med att skapa en trygg lärandemiljö.

Vidare visar granskningen att det också finns rutiner och mål för arbetet kring trygghet i skolans plan mot kränkande behandling. Rektorn berättar att personalen uppmanas att göra kränkingsanmälningar och av inskickade dokument framgår att det föregående år gjordes 54 kränkingsanmälningar. Anmälningarna används också som underlag vid analysen av situationen på skolan.

Utifrån den ovan beskrivna uppföljningen och analysen av situationen på skolan vidtar skolan åtgärder. Rektorn berättar att analysen av enkätsvaren och situationen på skolan sker i direkt anslutning till att enkäterna har genomförts för att snabbt kunna vidta åtgärder utifrån resultaten. Av inskickat material och intervjuer framgår många exempel på trygghetsskapande insatser som skolan genomför. Utöver de exempel som getts ovan kan också nämnas den fortbildningsinsats som den pedagogiska personalen tagit del av under föregående läsår, kallad en skola för alla, där personalen bland annat fått utveckla sina kunskaper om elevers olika förutsättningar och hur de kan bemöta eleverna. Vidare finns det ett system för rastvärdar och skolgården är indelad i olika zoner utifrån elevernas uppfattning om var de känner sig trygga. Som tidigare nämnts i beslutet finns ordningsregler och lärarna arbetar med värdegrundsfrågor.

Av inskickat material framgår att övervägande del av eleverna känner sig trygga på skolan. Samtidigt framgår av elevintervjuerna att det finns platser, elever och personal som eleverna känner sig rädda för. Eleverna uppger bland annat matsalen som en plats där de känner sig mindre trygga. Av Skolinspektionens elevenkät från vårterminen 2022 framgår bland annat att 15 procent av eleverna i årskurs 5 ibland känner sig rädda för någon lärare eller annan vuxen i skolan. Av intervjuer och av inskickat material framgår dock att skolan genom uppföljning känner till såväl framgångsfaktorer som utmaningar och att adekvata trygghetsskapande åtgärder vidtas utifrån uppföljningar och analys.

Bedömning och betygsättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20 a § skollagen

9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen

Lgr 22, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i hög utsträckning.

Skolinspektionens sammanfattande bedömning är att rektorn följer upp och analyserar eventuella avvikelser i bedömningar och betyg samt ger lärarna förutsättningar att kvalitetssäkra sin bedömning och betygssättning.

Uppföljning och analys av bedömningar och betyg

Rektorn följer upp och analyserar avvikelser och skillnader i bedömningar och betyg.

Av intervjuer med lärare och representanter för elevhälsan framgår att det i analysen av resultatet ingår att söka skillnader och avvikelser mellan exempelvis elevgrupper eller läsår. Rektorn har konstaterat avvikelser i betygssättningen. Ett exempel på en sådan avvikelse är att elever generellt sett fått lägre betyg i de praktisk-estetiska ämnena på skolan. Utifrån en analys av detta har det gjorts organisatoriska förändringar så att lärarna undervisar eleverna i halvklass istället för helklass. Syftet med förändringen är att ge lärarna möjlighet att samla in ett bredare underlag att utgå ifrån vid bedömningen och betygssättningen. Enligt lärarna har det inte framkommit några avvikelser vid den senaste analysen av terminsbetygen, vilket däremot framkommit vid tidigare tillfällen.

Kvalitetssäkring av bedömningar och betyg

Lärarna vid Falkenbergsskolan ges goda förutsättningar att kvalitetssäkra sina bedömningar och betyg. Av inskickat material och intervjuer framgår till exempel att lärarna har schemalagd tid avsatt för samverkan kring bland annat bedömning och betygssättning. Lärarna ger exempel på att de samverkar kring gemensamma planeringar av undervisningen samt hur olika moment ska bedömas. Lärarna ges tid för samverkan kring betyg och bedömning vid bland annat studiedagar och arbetslagsmöten. Det finns också system vid skolan för att ge nya och obehöriga lärare stöd i arbetet med betyg och bedömning. Lärarna ges stöd i arbetet med att kvalitetssäkra sitt arbete med betyg och bedömning genom de kommungemensamma ämnesgrupperna och genom det kommungemensamma arbetet med att rätta nationella prov. Utifrån analyser av resultat på de nationella proven samt betygsstatistik som görs i de kommungemensamma grupperna förs sedan diskussioner vidare i olika forum på skolan. Bland annat har lärarna arbetat med den nya läroplanen och genom olika gemensamma fortbildningsinsatser har också lärarna fått möjlighet att utveckla sin kompetens kring bedömning och betygssättning.

På Skolinspektionens vägnar

2022-12-16

X Eleonor Duvander

Eleonor Duvander
Beslutsfattare
Signerat av: Eleonor Duvander

X Daniel Nilsson

Daniel Nilsson
Föredragande
Signerat av: Daniel Nilsson

I handläggningen av ärendet har även utredarna Maja Beckman och Cecilia Johansson medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- 9 lektionsobservationer
- 3 gruppintervjuer med elever
- 3 gruppintervjuer med lärare
- 1 gruppintervju med skolans elevhälsa
- 1 gruppintervju med rektorn och två biträdande rektorer.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal punkter. Dessa punkter beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorn lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning arbetar skolan för att eleverna ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten den 25 till 27 oktober 2022. Besöket genomfördes av Daniel Nilsson, Maja Beckman och Cecilia Johansson.

Falkenbergsskolan i Kalmar är en grundskola med årskurserna 1–9. Även förskoleklass och fritidshem finns vid skolenheten men dessa verksamheter omfattas inte av granskningen. Vid tidpunkten för Skolinspektionens besök hade skolan cirka 530 elever i grundskolan.

Skolenheten leds av en rektor och två biträdande rektorer. En av de biträdande rektorerna är riktad mot förskoleklass och årskurserna 1–6, en annan mot årskurserna 7–9. Lärarna samarbetar i arbetslag.